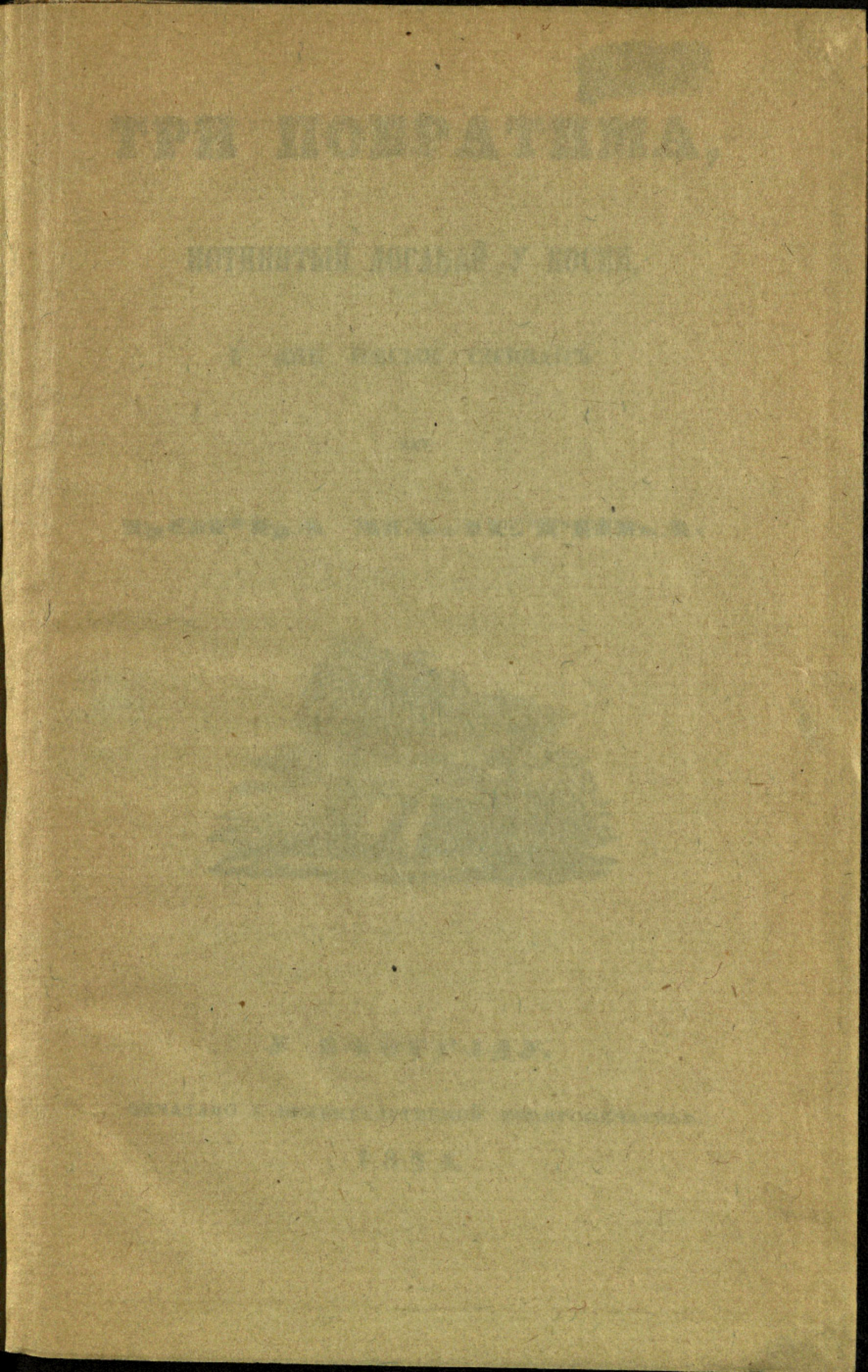

АНТИКВАРНИЦА
ПОШТЕЈ ОБРАДОВИЊА
БЕОГРАД

30

ТРИ ПОБРАТИМА,

ИСТИНИТЫЙ ДОГАБАЙ У БОСНИ,

У ДВЕ ПЪСМЕ СПЪВАНЪ

ОДЪ

ЪОРЪА МА.ЛЕТИЪА.

У БЪОГРАДУ.

ПЕЧАТАНО У ПРАВИТЕЛСТВЕНОЙ КНЪИГОПЕЧАТЪИ.

1844.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

500 N. 5TH ST. NEW YORK, N.Y.

№. 319589

19. XI. 1941
Кудачић Бео.
20 рун

of 4422

П Ъ С М А І.

Гомилама врви народъ

Там' у мѣсто Сребрникъ,
Свуда радость, свуд' веселье,
Свуд' пѣсама с' ори ликъ;
Тамна гора громке пѣсме
Са стѣнама одбія,
Густе бо'ре дальногъ брега
Тамный одзивъ пробія.

Обштыи празникъ сакупио

Све юнаке окрестне,
Съ нѣима споре, съде старце
И дѣвойке окретне.
У свечаномъ одѣлу є
Свакій дош'о весео ту,
Ту є видит' стидъ, юначство,
Женску, мушку красоту.

Свѣтло око съ лѣпогъ лица
Там' на лѣпше прелази,
Одъ юначке игре момка
Къ дѣвойчицам' силази,
Обчарано гди се коло
К'о пшеница таласа
Опасано съ ручицама
Око' танка пояса.

Нѣим' управля Мрина, млада,
К'о пролеѣна ружица,
Одъ шестнаестъ пуны лѣта,
Лѣпа као даница;
Съ нѣ не слазе свою очи,
Свакога е занела,
Свѣтлымъ окомъ когъ погледи,
Срце му е однела.

Бѣла Вила нѣ лѣпша
У горици зеленой,
Кадъ се купа и умива
У водицы студеной.
Съ ножицама окрыльнымъ
Дивно коло изводи,
Лаку свирку танке фруле
Кадшто съ пѣсмомъ спроводи.

Славуй сладкомъ обчарава
Пѣсмомъ полѣ, лѣсъ и гай,
Среброзвучный гласакъ Мрине
Душамъ ствара земный рай.
Та стѣне бы покренула
Съ тврда мѣста вѣчита,
Укрочала страшна звѣра
Лава, тигра лютита.

Дивна пѣсма премамила
Све што с' баше стекло ту,
Момцы камень забацише
И юначку игру сву;
Тутнѣ колу дѣвоячкомъ,
Радъ е свакій стићи пре,
Пропинѣ се свакъ што може,
Еданъ другогъ подиже.

Лѣпа Мрина зажарена
Стидомъ лице полила,
А къ земљицы црне очи,
Сяйне звѣзде, спустила;
Гласъ у бѣломъ дркѣе грлу,
Едре с' груди подижу,
Ахъ! што свакогъ у грудашцу
Грдный пламень подижу.

Еданъ другогъ запытуе :
Чіе благо, по Богу! ?
Чисто себи да ѱ овдашня
Вѣровати немогу.
Да ли има заручника ?
Ко л' ће тако срећанъ быт'
Облюбити такво благо,
И рукама обгрлит' ?

Гледали е побратими
Съ цвѣтна брега широка,
Сва троица жарка лица,
Стаса танка, висока.
Еданъ погледъ свой троицы
Зачасъ срце однесе,
И у грудма узвышенимъ
Силно чувства потресе.

„О, да лѣпе дѣвойчице,
Побратиме за Бога!
Да ми оће люба быти,
Ей, до Бога милога!
Волео бы е него очи,
Нег' и самый животъ мой;
Поредъ нѣ бы заборавіо
На крвавый съ Турцы бой!“

Так' Юговийъ збори Бойко,
Желя свѣтли изъ ока,
Пламень букну на образи
Као зора съ истока.
„Ал' не рецы, милый побро!
Два бы ока свадила,
И одъ срца майку, отца,
Сею, брата одбила.“

„Иск'о бы є, да бы знао
Коре леба не имат',
Ил' у яду одъ Турака
Срамну помоћъ поискат';
Иск'о бы є, кадъ бы знао,
Да юшт' не'ма драгана,
Ил' да майцы за удаю
Не чини се млађана.“

Тако збори Обрићъ Васо,
Рѣчь му уздисъ пресѣче,
Милановићъ онда Иво
Рѣчь настави и рече:
„Ахъ! и мени дѣвойчица
Иста срце однесе,
И память ми чудно силомъ
Незнамъ каквомъ занесе;“

„Но троицы, мила браћо,
Немож' єдна люба быт',
Нит' ће икад' ту срамоту
Богъ ни люди допустит':
Проћ'мо с' дакле дѣвойчице,
Убіо є живый Богъ!
Да насъ небы омразила,
И казнио съ неба Богъ.“

Умукнуше. Танкій облакъ
Ведро чело навуче,
Брига, жалость бурне мысли
На све стране развуче.
Мучно съ Мриномъ разстати се,
А іошт' тежій заборавъ,
Светый завѣтъ побратимства
Чуват' вели разумъ здравъ.

Любовь, — вѣчно непостижна,
Вѣчный ланаць свѣта свогъ,
Коймъ любко опасао є
Сва створеня вѣчный Богъ,
Да с' узаймно навѣкъ любе,
Да се плоди свакій родъ,
И сазире до у вѣчность
Обновленя чудный плодъ —

Любовь, одвѣтъ досетливъ,
Бойку стигла у помоћъ,
И съ высокогъ разгнала
Чела црне бриге ноћъ.
„Срамота є, Богомъ браћо,
За юнака свакада
Збогъ дѣвойке жалостит' се,
И бринут' се икада!“

„Неће, мыслимъ, моћи никад'
Насъ дѣвойка омразит,
А грѣота такво благо
За другога оставит';
Већъ у скупу да просимо,
Па когъ она избере,
Нек' у нѣму има друга,
А у нама девере.“

„Нек' с' поноси съ нама дична,
Нек' є зазоръ свакоме,
Нек' с' на такавъ поносъ, срећу
Залудъ други лакоме;
К'о зѣнице две у глави
Мы ћемо є бранити,
Ютро, вече русу косу
Роснымъ цвѣћемъ красити.“

„Лъпо зборишъ, рече Васо,
Ал' не мудро, брате мой!
Међу нама найлъпшій е
Трома образъ стасъ и твой:
Ямачно бы теб' дъвойка
Руку дала радостно,
Што бы онда за насъ было
Одвехъ, побро, жалостно.“

„Любити е небы могли,
Што насъ тако презрела,
А мрзит' е морали бы,
Што е младость незрела.
Збогъ нѣ едне морали бы
Побратими с' разстати,
И туђинцы срцу драгомъ
У будуће постати.“

„Већъ послушай мое рѣчи,
Па размысли добро самъ,
Како ѣ теби быти добро,
А не криво, зло ни нам'.
Богъ кадъ хтѣде, да с' у едну
Залюбимо троица,
То нек' рѣши Богъ, девери
Коя ѣ быти двоица.“

„Тврда вѣра у юнаку,
Неће злобит' брату свомъ
Комъ одсуди воля Бож'я
Да се вѣнча съ дѣвойкомъ.
Ко ѣ на Бога зажалити?
Ко л' га неће послушат'?
Противит' му с' или лудо
Ко ће живый покушат'?“

Поѣуташе. Напоследку
Склонише се другови,
И одоше, ловъ да еднакъ
Свакій себи улови. —
Свакъ загледа дугу пушку,
Подасипль ситна пра,
Па поклуче так' преправанъ
Иза свога дрвета.

Наскоро имъ прошущтао
Ловъ у яту великомъ;
Пренуше се побратими,
Изъ пушака груну громъ,
Свакъ по еданъ оборіо,
Обележ'я ставіо знакъ,
И поѣоше съ брега гледат'
Комъ ће сійнут' съ неба зракъ.

Свакъ у себи Бога моли,
И у срцу стрепи свакъ,
Часъ надежде зракъ засійне,
Часъ наступи ноћи мракъ.
Свакъ се видно усилява
Тайну срца прикрити,
Разтерати съ чела бо'ре,
Явный немиръ покрити.

Єданъ другогъ разговара,
Но збунѣно све збори,
Єданъ єдно запыткує,
Другій друго говори.
Тако на брегъ попеше се,
И отрше съ чела зной,
Душомъ мало одануше —
Све се мложи мысліи рой. —

Надъ стѣномъ се ор'о віє
Подъ облакомъ высокимъ,
Тихо плови, замаує
Кадшто крылма широкимъ;
Са высине као муню
Бистра ока баца зракъ,
И пробія у равине
И китнасте горе мракъ.

Зачасъ шумнымъ с' крылма спусти,
Ловъ и канѣам' понесе,
Преко стѣна и врлети
Орлићима однесе,
Гди с' облацы одмараю,
Вѣтаръ шумный дае гласъ,
Крозъ пештера тамна нѣдра
Стра се валя и ужась. —

Полетише побратими
К'о на крылма вѣтренымъ,
Стра надежду замѣнюе
У прсима смућенымъ . . .
„Иво, брате, благо теби!
Тебе избра съ неба Богъ;
Буди срећанъ, али немой
Потиснути друга твогъ!“

„Нећу т' злобит', тврѣа вѣра
Одъ камена студена!“
Тако Васо, и у лица
Полюбише с' румена.
Бойко Иву развѣженогъ
У наруч'е притиште,
И съ полюбцемъ лѣлу Мрину
Свогъ изъ срца потиште.

ПѢСМА ІІ.

Там', гди горе две огромне
Ладне руке пружаю,
Наклонѣне прете стѣне
Да с' у пропасть згруваю;
Са высине гди поточиѣ
Тихимъ шумомъ жубори,
Дрвлю, ладномъ и каменю
Загонетке говори,

У утробѣ шта є землѣ,
Шта се кува, вари там',
Све у путу свомъ што чуо
И видіо собомъ самъ;
Гди пастира косъ пѣсмицу
Звиздуканѣмъ спроводи,
А яриѣа младо стадо
Несташлуке проводи;

Гди се обноѣ са сѣнкама
Радо дружи блѣдый стра,
И путника обузима
Срце трепеть и гроза:
Ту су себи побратими
Направили колебу
Усамлѣну, сакривену
Людма плавомъ и небу.

Съ лѣве стране пружила се
Стѣна тврда, висока,
Изъ подъ кое страовита
Пукла пропасть дубока;
Съ десне горду диже главу
Бла, буква, церъ и растъ,
И шуштанѣмъ кажу свою
Одъ старине горду власть;

Съ предъ изданцы загрѣни
Колебицу склопили,
Да бы сами зрацы сунца
Мучно исте пробили.
Ту у мирно свагда доба
Побратими живише,
Вѣрномъ любовомъ и надеждомъ
Лѣпомъ прси ширише.

После боя съ Турцы ту су
Боравили тихій санъ,
Нове сласти и надежде
Доносио имъ свакій данъ.
Ахъ! ал' среѣа неѣе дуго
Побратиме грлити:
Са тутнявомъ облакъ прети
Смртъ и ужасъ пролити.

Ништ' у свѣту постоянногъ,
Све пропада меня с' све,
Време царства руши силна,
Претрпава градове;
Мора креће съ мѣста свога,
Камените брдине
Подкопава и обара
У бездане пучине.

Но безъ тога не'ма быѣа,
Смрть е животъ живота,
Изъ несреће просіява
Обште среће дивота.
Зла у свѣту не'ма нигди,
Обштой срећи служи све;
Смрть и животъ, зло и добро
Чеда едне матере! —

Мало време постояло,
Иво свадбу проведе,
Лѣпу Мрину за ручицу
У колебу одведе.
Съ Ивомъ вѣрни побратими
Радость, срећу дѣлили,
И колебу себи другу
Близу Иве спремили.

Бойко любовь угушію
У прсима пламенымъ,
Пужаюћ' се по стѣнама
И горама студенымъ.
Васи пламень срце згара,
Ал' га юпакъ подноси,
Самый вѣтаръ уздисъ тешкій
По горама разноси,

На нѣдарцу лѣпе Мрине
Иво лежи по васъ данъ,
Изъ ока іой сладость піе,
Докъ га тихій свара санъ;
У сну Мрина око нѣга
Разпростира любкій май,
Сладкомъ пѣсмомъ топи душу,
Обчарава лѣсъ и гай.

Надъ нѣимъ Мрина, к'о надъ чедомъ
Майка, лебди, лади га,
Силномъ лобвомъ зажарена
Са полюбцемъ буди га.
У радости Иво чезне,
Не осећа жећъ ни гладъ,
На устницам' невѣстице
Заборавля свакій радъ.

Самый свѣтъ му поредъ Мрине
Чезне као празанъ санъ;
Само съ нѣна свѣтла ока
Просіява свѣту данъ.
Ахъ! наслади с' среѣный Иво,
Неће т' бити за д'го!
Данакъ едно довршуе,
Ноћъ се спрема за друго....

Слабомъ уму жене даде
Нѣжно чувство вѣчна моћъ,
Да с' узаймно подпомажу
К'о природе данъ и ноћъ;
Да теженъ бурно мужа
Нѣжнымъ срцемъ спроводи
И съ боришта у любви
Пристаниште уводи;

Силну наглость да разблажи,
И одржи мѣрило,
У покою леньомъ мужа
Духу прида вѣтрило;
Да се одъ зла удалява,
А да добро избере,
Све што срце одобрава
Да къ животу прибере.

Но та нѣжностъ, по несрећи
Одвѣћъ често води къ злу,
И оснива међу людма
Ахъ! несрећу велику. —
У почетку сама нѣжностъ
Бойка любко гледала,
И као Иве побратима
Нѣжно увекъ сретала.

На слабостъ е срца свога
Мрина слабо мотрила,
И Бойка е — не изъ любви,
Изъ дужности — любила.
Зашт' и Васу так' не люби,
Зашт' га погледъ не срета,
Нехтѣ пытат', ни разлика
Међу њима одъ кудъ та?

Мал' по мало с' укрѣнише
Любве нѣжне жилице,
И приступакъ отворише
Храмъ у срца очице.
Букне л' само срца пламень,
Нек' га ладанъ гаси умъ!
Умъ што г' већма угушуе,
Већма г' шири страсти шумъ.

Так' и Бойка свара срце
Докъ га пламень обузе,
И полюбацъ ватренъ Мрине
Моѣ завѣту одузе...
Спроћу нѣна сѣйна ока
Зракъ е дана мркла ноѣ:
Ту како ће слабомъ срцу
Умъ притећи у помоѣ?

Ахъ! у часу тогъ беснила
Совѣсть мучи, слабъ е умъ,
Да с' доцнѣ сѣ веѣомъ грозомъ
Бѣде, муке яви шумъ. —
Сѣ плѣномъ скупымъ невѣра се
У самоћу поврати,
Гди све стрѣле грозна совѣсть
На нѣг' зачасъ обрати.

Стаде себи пребацыват'
Што с' показ'о вевѣра,
И увиде страшну пропасть
Кудъ га води намѣра;
Светый завѣтъ побратимства
Одъ Мрине га одврати —
Ал' га првый погледъ Мрине
Ярму любви поврати.

Залудъ срца колебанѣ,
Гди є пламень отео ма',
Кадъ ту разумъ измышлява
Оправдана средства сва.
„Кривъ я нисамъ што ме Мрина
Воле него мужа свогъ!
Ловъ што нѣговъ зграби ор'о
Заръ то тако хтѣде Богъ?“

„Запросіо да самъ Мрину,
Ямачно б'є добіо
И на крилу беззасорно
Грліо б'є, любіо.
Што се воле, нек' се люби,
То є право, а здраво,
Нит' то може людма быти,
Па ни Богу неправо!“

Так' налази Бойко свачем
У лудилу изговоръ,
И оправда забранѣный
Свой са Мриномъ договоръ:
Да се тайно грле, любе
И састаю свакада,
Кадъ с' удале, по несрећи,
Побратима вѣрна два. —

Ахъ! са бурнымъ срцемъ нашимъ
Одвехъ мучно влада умъ,
Кадъ овога тихій гласакъ
Угушуе крви шумъ.
Срце наше тврдимъ ланцемъ
Често веже несрећа,
А јоштъ чешће разумъ чини
Да та буде јоштъ већа.

Да б' се желя постигнула,
Утишао срца жаръ,
Забранѣна измышлява
Средства често ума даръ.
Тако хтѣде са човекомъ
Одъ постанка вѣчна моћъ,
Да г' несрећа умудрвѣ,
Къ свѣту води мркла ноћъ! —

Любише се тако дуго,
Докъ є Иво у оку
И вѣрности Мрине глед'о
Срећу своју дубоку.
На послѣдку смисли Бойко,
Да с' неб' любовь открила,
Одустати побратиме,
Избећ' слѣдства немила.

У то доба чета нѣка
Нападала Нѣмачку,
И у нѣну често страну
Излазила у плячку,
Овой Бойко придружи се —
Оста Мрина жалостна,
И силомъ се при повратку
Мужа чини радостна.

Бойко Мрину немогао
Свогъ изъ срца изгладит',
И морао выше пута
Крадомъ нѣойзи одлазит'.
Но никаква с' немож' тайна
Вѣчнымъ мракомъ покрити,
Нити грѣхъ одъ ока правде
Навѣкъ среѣнно сакрити.

При разстанку съ Мриномъ ножъ му
Неотице испаде;
Текъ што оде, Васо съ Ивомъ
У колебу допаде.
Васо одма по улазку
Ножъ на земљи спазіо,
И одъ Мрине и одъ Иве
Тайно, вешто сакріо.

Ватра лице обузе му,
Узмути с' у жилам' крвѣ;
Светый завѣтъ побратимства
Стаде гризти сумиѣ дрвѣ.
Садъ му с' очи отворише,
Пробуди се к'о изъ сна,
Садъ познаде, што є Мрина
Често тако жалостна.

Са погледомъ што се Бойка
Тако често сретала,
И осмѣхомъ жарка лица
Осмѣхъ Бойка враћала.
Єдъ и отровъ узкипіо,
И освете руди плодъ,
Страшне мысли лете бурно,
Олуиномъ мраче сводъ.

Лютъ є вепаръ, страшанъ, грозанъ
Кадъ га ловца гоне пси,
Ал' є човекъ любіи, кадъ га
Срце гони къ освети.
Као муња излетіо
Изъ колебе наполь,
Да одане тешкомъ душомъ,
Свомъ и срцу одолъ.

Одъ пастира извѣсти се,
    Како Бойко долази
У колебу Иве тайно,
    Изъ нѣ крадомъ одлази;
Плаовито обзире се,
    К'о да с' страши нечега,
И ямачно стра и брига
    Люта каква єде га.

Олуина ово бѣше
    Разбуктано за срце;
Оде. Тако замућеный
    Потокъ блатомъ буице
Пенуши се, страшномъ хукомъ
    Страши пуну планину,
И бесиломъ срушит' прети
    Све у мрачну пучину.

Мркла ноѣца наступила
    И тишине гробне стра,
Санъ мртвила уморена
    Сва борави природа,
На Васине трепавице
    Не силази само санъ:
Спробу мрака душевногъ му
    Ноѣ є само ведрый данъ.

Постеля му претвори се
Садъ у бодливъ трнъ и чкаль,
На коіой е много слађе
Спав'о пређе него краљь.
Бурне мысли прекида му
Кадшто страшанъ съ поля гласъ,
Коимъ сама совуляга
Глувогъ доба прати часъ. —

Данъ забъли, сунце грану,
Двери ноѣ одкова,
Изъ смрти се свѣтлый животъ
Земљи роди изъ нова;
Изъ подашны руку дана
Лъпе даре прима свакъ,
Само єданъ, ахъ! несреѣный
Въчне смрти зграби мракъ.

Предъ колебомъ Иве лежи
Мртавъ Бойко у крви,*)
На нъму су грдне ране
Край ледена срца три.
Полумртва лежи Мрина
Близу нъга, блѣда сва,
Црномъ крвлю пошкроплѣна,
Съ разширеннымъ рукама. —

---

*) 18. Юнія 1839.

Наскоро се врати животъ,
Страшна пакла Фурія,
Да с' изврши свой у грози
Страшна казнь Божія.
Преко стѣна и врлети
Грѣхъ и жалость, смртный стра
Дрктаюћу гони Мрину
Там' — гди зія провала;

Са высине опучи се —
Тужанъ чу' се доле гласъ,
Кой у своя наручія
Стра превати и ужасъ.
Тако двое упропасти
Страшногъ грѣха златный санъ,
И године што зидаше
Мигомъ сруши єданъ данъ.

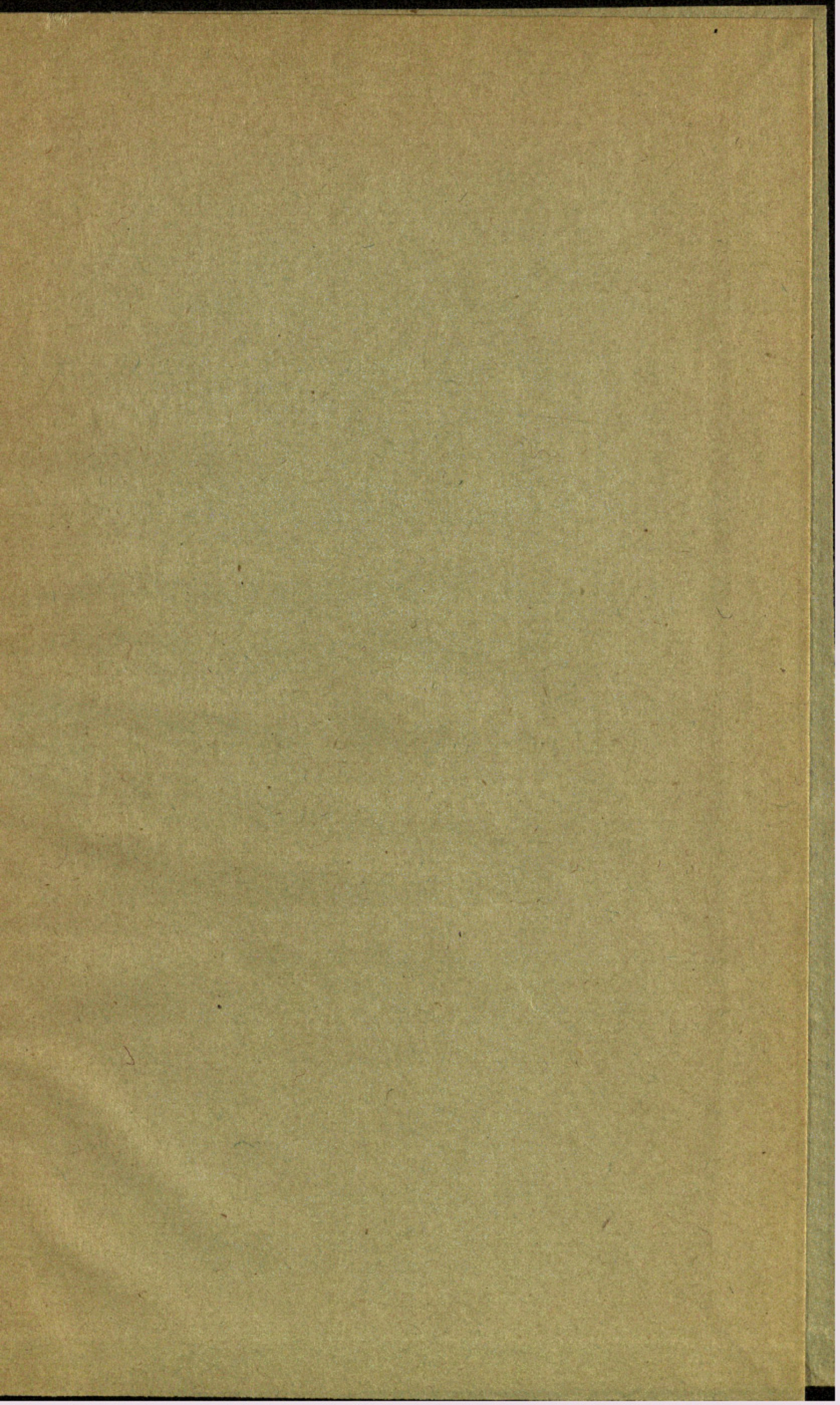

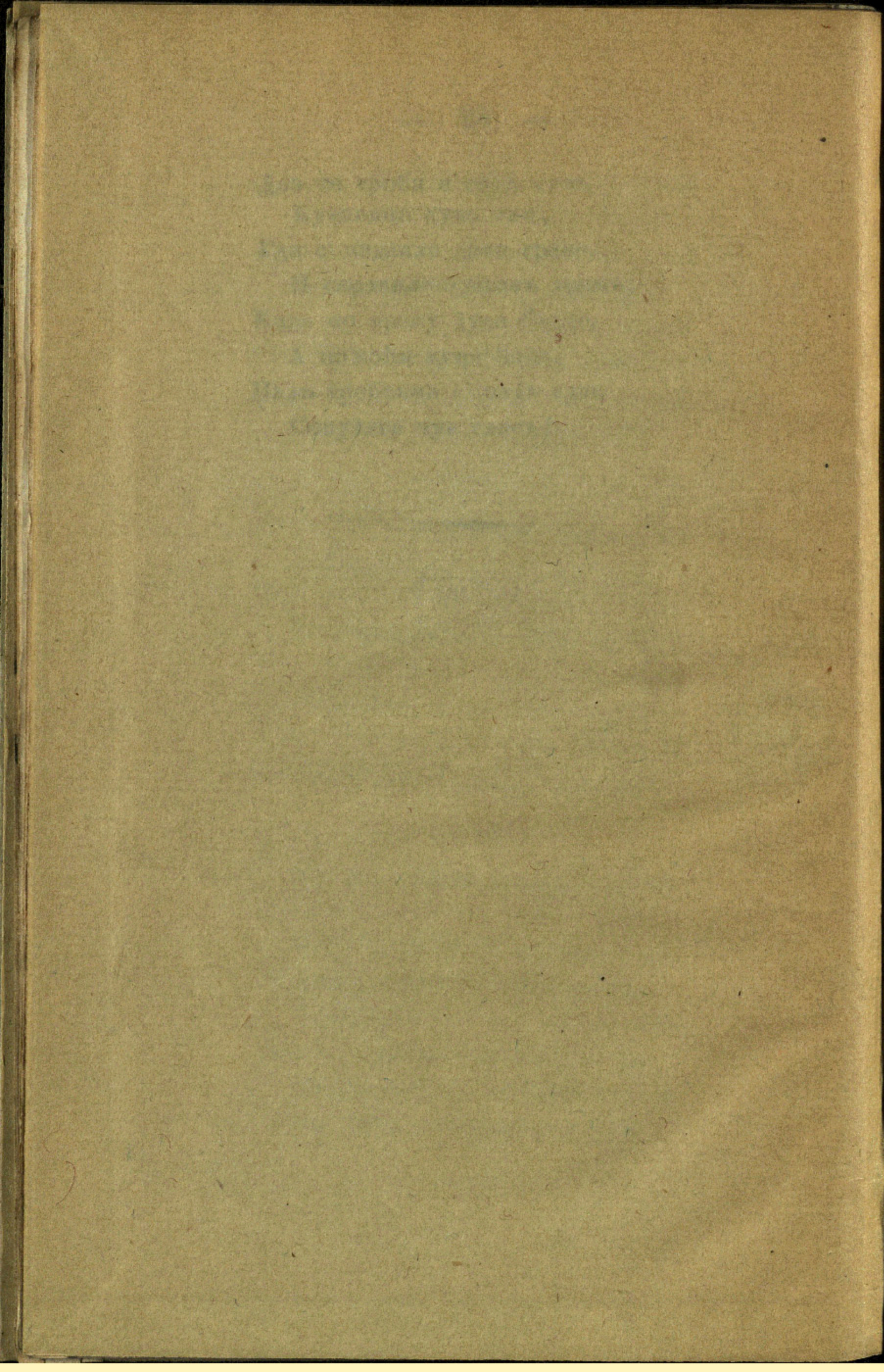
Побратими означише
Са каменомъ ладный гробъ,
Да се памти, приповѣда,
Да ту страсти лежи робъ.
Мѣсто ово тако тужно
Оставише за навѣкъ,
Єданъ другомъ тужномъ срцу
Вѣромъ, любовомъ даде лекъ,

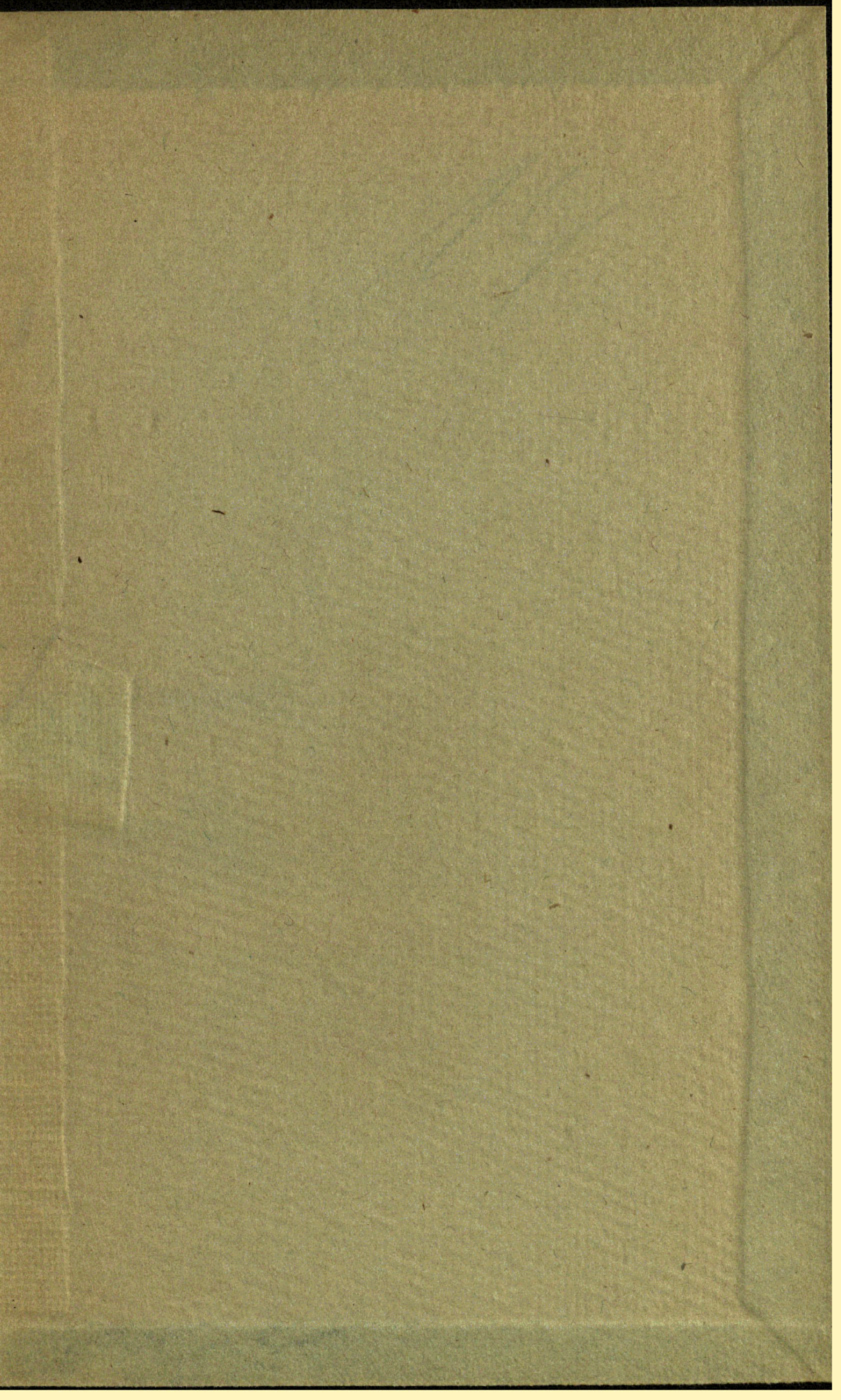

Два та гроба и садъ стое,
Кукавица кука там',
Гди с' надвиле дрва гране,
И справиле тужанъ храмъ;
Кадъ по мраку дуси блуде,
А по'ноћи куца часъ,
Надъ гробовма с' онда єдне
Совуляге чує гласъ!

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р1аСрII 528.1